

LS 0010

Detta är intervju nr 10, med Fru Nannie Claeson, född Nilsson, 1886, på Strömma, Tönnsjö församling.

Fru Claeson är född på farföräldrarnas gård i Strömma. När hon var fem år gammal flyttade föräldrarna till Enslöv. Fadern började arbeta på Lilla Ettarp. Det var en stor gård, berättar Fru Claeson och det var många arbetare, förutom fadern - och arbetschefens namn var Kjellberg.

Folkskola genomgicks i Enslöv men namnet på lärare kan hon inte erinra sig. Hon hjälpte till i hemmet, som brukligt var på den tiden och i 10-11-årsåldern började hon även att arbeta utanför hemmet. Det var som sommarpiga på gårdarna runt om i trakten.

På min fråga om hon någon gång hörde talas om emigrationen - antingen i sitt hem - eller på ställen där hon arbetade, så kan hon inte komma ihåg detta. Det fanns ingen nära släkting som hade emigrerat och på så sätt blev det ingen kontakt med Amerika i form av brev eller dylikt. Hon tror också att hennes föräldrar mycket lite kom i kontakt med omgivningen, speciellt när de bodde i Strömma, för det låg så avsides. Detta gjorde också att det inte blev så ofta med kyrkogången, utan, så som andra människor i trakten, säger hon, som låg lite närmare kyrkan. I bruklig tid blev hon konfirmerad i Enslövs kyrka av kyrkoherde Lindberg. Och inte heller där kan hon erinra sig att kyrkoherden nämnde någonting om Amerika eller att konfirmanderna sinsemellan talade om emigrationen eller bättre arbetsförhållanden; att komma utomlands kanske.

Efter konfirmationen blev det arbete på olika platser, precis som förr. År 1914 gifte sig Fru Claeson med en pojke som arbetade på samma ställe som hennes far, lilla Ettarp, alltså. Hans namn var Axel Claeson. Han var från Jönköpingstrakten och hade bland annat varit värvare i Stockholm i tre år, innan han kom ner till Halland. Efter några år i Fru Claesons hemtrakt blev det arbete för maken i Göteborg och man flyttade dit. Det blev Svenska Kullagerfabriken som Axel Claeson fick arbete hos så som verktygsarbetare.

Under åren som följde i Göteborg så kom man emellertid i kontakt med personer som kom från Amerika. Men; bara på besök, inte för att stanna. Och alla hade de en benägenhet att prata om Hur bra mycket bättre det var där över. Jag visste ju inte hur det var men deras berättelser gjorde inget intryck på mig, säger hon bestämt. De hade det bra ekonomiskt och deras föräldrar flyttade till dem efter ett tag, så även Jag kunde få börja arbeta. Jag fick arbete hos General Odhners räkne- och skrivmaskinsfabrik i Göteborg och pappa och mamma passade våra två barn.

Men så en dag 1922 kom en avlägsen manlig släkting hem på besök. Jag visste inte ens om honom och släktskapet eller relationen på det viset kan jag inte alls komma ihåg. Han kom att stanna över några dagar hos oss, när han kom av båten, innan han skulle fortsätta in i Halland; men, några dagar stannade han hos oss. Och det var samma berättelser som förut. Det var det gyllene framtidslandet Amerika förstås, precis som alla andra hade berättat. Och den här gången blev min make intresserad, men inte jag, inte! Jag tyckte vi hade det bra i Göteborg somvi hade det. Men Axel, min man, ville allt åka över och se hur det var. Och så blev det 1923 en resa för honom, men vi stannade kvar, mina barn och jag. Fru Claeson berättar vidare att maken snart fick arbete så som toolmaker, alltså verktygsarbe i Cleveland. Han skrev brev

hem att tiderna var bra och skulle bli bättre så så fort han fått ihop pengar så skulle han skicka hem till biljetter för både henne och barnen.

Jag arbetade fortfarande på Odhners fabrik. Vi var organiserade och hade bra betalt. Och det var så pass bra, att min förtjänst var till och med större än makens den första tiden Han var i Amerika.

Så en dag kom pengar till biljetter för mig och barnen. Och jag hade många frågor att ställa till bekanta, som hade kommit i kontakt med Amerika, som hade kommit i kontakt med folk som kommit tillbaka och berättat om detta. Men jag ville inte riktigt ta fasta på någonting utav dessa berättelser. Alla var i regel desamma: att Det var ju ingenting som var bättre än Amerika! Men så fick jag reda på att verkmästaren på Odhners varit i Amerika i några veckor och så en dag när han kom förbi min maskin - jag arbetade vid en bormaskin - så tog jag mod till mig och frågade honom lite grand om vad han tyckte om Amerika. Jo, han hade varit över på någon slags studieresa för att finna ut nya och bättre metoder för fabriken, sa han. Han hade varit där kort tid men det verkade som att De som hade arbete hade det riktigt bra, och det hade ju Fru Claesons make, så det var nog ingenting att oroa sig för att resa över. Men var noga med, Fru Claeson, sa han, att ta med allt porslinet och linnekistan, för det är dåligt där över ska jag säga. Det var naturligtvis många frågor som jag skulle ha frågat om, men; det var ju så på den tiden att herrar som verkmästaren kunde man inte prata till sådär hur sm helst.

År 1924 packade jag min Amerikakoffert och tog med mig en hel del men porslinet fick allt vara kvar hemma. Det tog för mycket utrymme och var för ömtåligt. Och det var så mycket att tänka på under dessa dagar. Bland annat skulle mina föräldrar flytta ifrån mig, från den bostad vi bodde i i Göteborg och bo hos min syster Klara. Och: att hon skulle ta hand om dem, det var jag inte rädd för. Men så var det min dotter Evelyn, som var nio år nu och gick i skola i Göteborg och naturligtvis undrade jag hur det skulle gå över där. Vi visste ju inte ett ord engelska. Jag kommer också ihåg hur vi väntade på emigrationspapperen. En ny lag hade trätt i kraft samma år och det tog längre tid och det var besvärligare att få åka över. Men så kom då dagen. Det blev avresa med gamla Kungsholm som gick på nio dagar över och det var allt en resa som jag aldrig kommer att glömma. Jag var så fruktansvärt sjösjuk. Men det är klart att: ju närmare man kom New York, ju mer spänd blev man på hur det skulle vara att få möta ett nytt land och att få möta sin make. Och visst var det roligt, fortsätter Fru Claeson, att få möta sin man och för barnen att få se sin pappa igen.

Men New York, det var allt en besvikelse det. Det var otroligt lortigt! Det var stor skillnad på det och på Göteborg och de kan inte jämföras en gång!

Hon talar vidare om att en kamrat till Herr Claeson ombesörjde resan med sin bil från New York till Cleveland och hon minns inte något särskilt ifrån detta, utan att allt gick bra.

Så kom man då till Cleveland. Hon fick vara husmor där. "Jag kunde ju inte ta något arbete" säger hon. "Jag hade fullt arbete med att sköta om min familj och att handla. Det var så besvärligt med språket och det var besvärligt med vikter bland annat". "Men jag tror inte det var mera saker här i Cleveland än vad det var i Göteborg, så jag tror inte att det var bättre på Det viset".

Och nu har ju allting blivit bättre, och likadant har det blivit i Sverige. Och när jag var hemma 1948 för första gången så var mycket förändrat vid det tillfället. Men sista gången 1959 var det ju Otroligt hur mycket bättre det var hemma i Sverige än vad det är här.

Fru Claeson vill också nämna till slut att hon aldrig har haft någon Amerikafeber, hon har aldrig ens varit i närheten utav den. Någon gång kan hon tänka sig. Hon tror säkert att hon hade kunnat levt sina dagar i Sverige under mycket ljusa förhållanden, lika väl som hon har gjort här i Amerika. Och Varför hon kom till Amerika, det var därför att hennes make så gärna ville prova på. Och visst; det har inte gått någon nöd på oss här, säger hon, men det tror jag heller inte att det hade gjort i Sverige, om vi hade stannat.

Transkriberat från kassettband 2011-01-19 /O-KS